

Kootut pykäläluonnokset ja säädöskohtaiset perustelut

Työryhmän kommenttikierros ennen käännettämistä

Säädöskohtaiset perustelut

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

16 §. *Asiakirjan antamistavat.* Pykälässä säädetään asiakirjojen antamistavoista, eli määritellään, miten asiakirjan julkisuus käytännössä toteutetaan. Tieto asiakirjasta on annettava aina jollakin pykälän 1 momentissa säädetyllä tavalla eli suullisesti, viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi taikka antamalla kopio tai tuloste. Lähtökohtana on, että tieto annetaan tiedon pyytäjän haluamalla tavalla.

Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen ratkaisusta automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettyyn rekisteriin sisältyvistä julkisista tiedoista on oikeus saada kopio teknisenä tallenteena tai muutoin sähköisessä muodossa, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Tietojen antaminen vastaavalla tavalla muusta julkisesta asiakirjasta on voimassa olevan lain mukaan viranomaisen harkinnassa, jollei toisin säädetä.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että myös sähköisessä muodossa olevasta tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvistä julkisista asiakirjoista on oikeus saada kopio sähköisessä muodossa, jos asiakirja on sisällöltään nopeasti muuttuva tai vanhentuva, eikä asiakirja sisällä henkilötietoja. Säännös koskisi sekä viranomaisen laatimia että viranomaiselle toimitettuja asiakirjoja. Lain 5 §:ssä säädetyn mukaisesti asiakirjalla tarkoitetaan myös sähköisesti talletettuja ja yhteenkuuluviksi tarkoitettuja merkintöjä. Tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvällä tiedolla, joka on sisällöltään nopeasti muuttuvaa tai vanhentuvaa, tarkoitettaisiin avoimen datan direktiivissä määriteltyä dynaamista dataa. Direktiivin 2 artiklan 8 kohdassa dynaamisen datan määritellään tarkoittavan digitaalisessa muodossa olevia asiakirjoja, joita päivitetään tiheästi tai reaaliaikaisesti erityisesti niiden vaihtelevuuden tai nopean vanhenemisen vuoksi. Lisäksi direktiivin 2 artiklan 8 kohdassa tuodaan esiin, että antureiden tuottama data katsotaan tyypilliseksi dynaamiseksi dataksi. Tällainen dynaaminen tieto, joka päivittyy tiheästi tai reaaliaikaisesti, on väistämättä digitaalisessa muodossa, eikä tästä olisi tarvetta säätää erikseen. Tiheästi päivittyviä tietoaineistoja tai tietotyyppejä ei myöskään olisi mahdollista luetella tyhjentävästi, vaan viranomaisten olisi tapauskohtaisesti arvioitava, sisältyykö niiden hallussa olevaan tietoon tällaista tiheästi päivittyvää tietoa. Henkilötietojen antaminen sähköisessä muodossa jäisi edelleen muissa kuin momentin 1 virkkeessä mainituissa tilanteissa viranomaisen harkintaan.

Muutoksella pantaisiin julkisuuslain soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden osalta täytäntöön avoimen datan direktiivin 5 artiklan 5 kohta, jonka mukaan julkisen sektorin elinten on asetettava dynaaminen data saataville uudelleenkäyttöä varten heti sen keräämisen jälkeen sopivien API-rajapintojen kautta ja tarvittaessa useana kerralla ladattavana tiedostona (bulk download). Osittain direktiivin 5 artiklan 5 kohta pantaisiin täytäntöön tiedonhallintalakiin ehdotettavilla säännöksillä. Momentin muutos varmistaisi, että tiedon pyytäjällä on oikeus saada tieto tiheästi päivittyvästä asiakirjasta sähköisessä muodossa. Sähköisessä muodossa olevien tietojen saatavuudesta teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avulla säädettäisiin edelleen tiedonhallintalaissa. Tämän vuoksi momenttiin lisättäväksi ehdotettavaa säännöstä olisi tulkittava yhdessä tiedonhallintalakiin ehdotettavan uuden 24 a §:n kanssa, jossa säädettäisiin tiheästi päivittyvän tiedon saatavilla olemisesta teknisten rajapintojen avulla ja useana kerralla ladattavana tiedostona.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin lisäksi kielellinen muutos. Voimassa olevan momentin toista virkettä muutettaisiin siten, että tietojen antaminen ”vastaavassa muodossa” korvattaisiin tietojen antamisella ”sähköisessä muodossa ja teknisenä tallenteena”. Viittaus vastaavaan muotoon tarkoittaa voimassa olevassa momentissa teknistä tallennetta tai muuta sähköistä muotoa. Koska virkettä edeltäisi säännös tiheästi päivittyvistä tiedoista, on tarpeen muuttaa sen sanamuotoa. Tällä muutoksella ei olisi vaikutusta vallitsevaan oikeustilaan.

[Huom. arvokkaiden tietoaineistojen maksuja koskevat säännökset 34 ja 38 §:ssä ovat riippuvaisia komission täytäntöönpanosäännöksistä. Niiden tarvetta ja sisältöä arvioidaan uudelleen lausunkierroksen jälkeen]

34 §. Maksut. Pykälän 1 momentin 5 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 6 kohta, jonka mukaan asiakirjan antamisesta 9 ja 11 §:n nojalla ei peritä maksua, kun kysymys on julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 24 b §:n 1 momentissa tarkoitusta arvokkaasta tietoaineistosta. Kohta vastaisi direktiivin 6 artiklan 6 kohdan a alakohtaa sekä 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa. Tiedonhallintalain 24 §:n 2 momentin ohella arvokkaista tietoaineistoista säädettäisiin erityislaeissa. Silloin kun erityislaeissa säädettäisiin tiettyjen arvokkaiden tietoaineistojen asettamisesta saataville, säädettäisiin erityislaeissa myös niiden maksuttomuudesta. Siltä osin, kuin arvokkaista tietoaineistoista kuitenkin säädettäisiin tiedonhallintalain 24 b §:n 3 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa, sisältyisi niiden maksuttomuutta koskeva säännös uuteen 6 kohtaan. Sääntely on tarpeen siltä osin, kun arvokkaat tietoaineistot eivät kuulu tietyn erityislain piiriin.

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi siirtymäajasta arvokkaiden tietoaineistojen maksuttomuuteen. Siirtymäsäännös perustuisi direktiivin 14 artiklan 5 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat vapauttaa tietyt elimet vaatimuksesta asettaa arvokkaat tietoaineistot maksutta saataville enintään kahden vuoden ajaksi täytäntöönpanosäädöksen voimaantulosta. Siirtymäsäännös voi koskea sellaisia julkisen sektorin elimiä, joiden on tuotettava tuloja kattaakseen huomattavan osan julkisen tehtävänsä hoitamisesta aiheutuvista kustannuksista, jos arvokkaiden tietoaineistojen asettamisella maksutta saataville olisi merkittävä vaikutus budjettiin. Säännöksen mukaan lain 34 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädettyä maksuttomuutta sovellettaisiin X.X.2023 alkaen sellaisiin arvokkaisiin tietoaineistoihin, joiden antamisesta vastaavat XXX.]

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta

1 §. Lain tarkoitus. Pykälän 2 momentti kumottaisiin. Kyse on informatiivisesta säännöksestä, jonka mukaan lailla pannaan täytäntöön eräiltä osin julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä annetun direktiivin [2003/98/EY](#) muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi [2013/37/EU](#). Uudelleenlaadittu direktiivi edellyttäisi muutosta säännökseen, mutta sen päivittäminen ei ole tarkoituksenmukaista säännöksen tarpeettomuuden vuoksi. Säännös voisi lisäksi olla harhaanjohtava, sillä avoimen datan direktiivin täytäntöönpano koskettaa kansallisesti useampia säädöksiä.

19 §. Tietoaineistojen sähköiseen muotoon muuttaminen ja saatavuus. Pykälän 2 momentin loppuun lisättäisiin virke, jonka mukaan lain 24 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen arvokkaiden tietoaineistojen on oltava saatavilla koneluettavassa muodossa. Velvoite asettaa tiedot saataville koneluettavassa muodossa kohdistuisi sellaisiin arvokkaisiin tietoaineistoihin, jotka on yksilöity [komission täytän-

töönpanosäädöksissä] ja joista on kansallisesti säädetty joko erityislaissa tai uuden tiedonhallintalain 24 a §:n 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella. Säännös koskee sitä esitysmuotoa, jossa tiedot annetaan sille, jolla on oikeus saada tietoja.

Momentissa säädettäisiin edelleen viranomaisen velvollisuudesta huolehtia, että tietoaaineisto on saatavilla ja hyödynnettävissä yleisesti käytettävässä koneluettavassa muodossa kuvailutietoineen, jos tietoaaineisto voidaan saattaa alkuperäisestä muodosta suoraan koneluettavaan muotoon. Tämä säännös jättää viranomaiselle harkintaa siitä, mitkä tietoaaineistot sille muodostuvat siten, että tietoaaineisto on koneluettavassa muodossa. Arvokkaiden tietoaaineistojen osalta velvoite asettaa tiedot saataville koneluettavassa muodossa olisi kuitenkin ehdoton. Säännös edellyttäisi viranomaisia, jonka hallussa on arvokkaita tietoaaineistoja, asettamaan nämä aineistot saataville koneluettavassa muodossa riippumatta siitä, missä muodossa aineisto on tuotettu tai missä muodossa sitä säilytetään. Säännös ei olisi itsenäinen vaan sitä tulisi tulkita tiedonsaantioikeuksia ja käsittelyoikeuksia koskevien säännösten kanssa: tietojen antamisesta säädettäisiin edelleen joko julkisuuslaissa tai erityislaissa.

Pykälän 2 momenttiin lisättävä säännös arvokkaiden tietoaaineistojen koneluettavasta muodosta perustuisi direktiivin 5 artiklan 8 kohtaan, jonka mukaan arvokkaat tietoaaineistot on asetettava saataville uudelleenkäyttöä varten koneellisesti luettavassa muodossa sopivien API-rajapintojen kautta ja tarvittaessa useana kerralla ladattavana tiedostona (bulk download). Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tästä velvollisuudesta koneluettavan muodon osalta ja se vastaisi tältä osin direktiivin edellyttämää minimiharmonisoinnin tasoa. Muilta osin 5 artiklan 8 kohtaa vastaava sääntely sisältyisi uuteen 24 b §:ään.

24 a §. Tiheästi päivittyvän tiedon saatavuus. Pykälässä säädettäisiin tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvän tiedon luovutuksen tavasta ja saatavuudesta. Pykälä olisi uusi ja se perustuisi avoimen datan direktiivin pakottavaan sääntelyyn. Tiheästi päivittyvä tieto on 5 artiklan 5 kohdan mukaan asetettava saataville uudelleenkäyttöä varten heti sen keräämisen jälkeen sopivien API-rajapintojen kautta ja tarvittaessa useana kerralla ladattavana tiedostona (bulk download). Kuitenkin 5 artiklan 6 kohdan mukaan, jos julkisen sektorin elimen taloudelliset ja tekniset valmiudet eivät riitä tällaisen tiedon asettamiseen saataville 5 kohdassa tarkoitettulla tavalla, vaan tämä aiheuttaisi kohtuuttoman taakan, tieto on asetettava uudelleenkäytettäväksi sellaisella aikavälillä tai sellaisin tilapäisin teknisin rajoituksin, jotka eivät tarpeettomasti haittaa sen taloudellisen ja sosiaalisen potentiaalin hyödyntämistä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tiheästi päivittyvän tiedon saatavuutta koskevista velvoitteista, sekä niistä edellytyksistä, joiden täytyessä velvoitteita tulisi pääsääntönä noudattaa. Tiedon on oltava pyynnöstä saatavilla teknisen rajapinnan kautta heti sen keräämisen jälkeen ja tarvittaessa useana kerralla ladattavana tiedostona, jos tiedon saajalla on siihen erikseen laissa säädetty tiedonsaantioikeus ja oikeus käsitellä näitä tietoja, tieto päivittyy tiheästi tai reaaliaikaisesti ja tieto on sisällöltään muuttuvaa tai nopeasti vanhenevaa. Kaikkien edellytysten on täytyttävä. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin tiedonsaantioikeutta koskevasta edellytyksestä. Säännöstä tulisi tulkita tiedonsaantioikeuksia ja käsittelyoikeuksia koskevien säännösten kanssa: velvollisuus tai oikeus tietojen luovuttamiseen seuraisi edelleen julkisuuslaissa tai erityislaissa säädetyn mukaisesti. Pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädettäisiin tiedon luonnetta koskevista edellytyksistä, jotka vastaisivat avoimen datan direktiivissä määriteltyä dynaamista dataa. Direktiivin 2 artiklan 8 kohdassa dynaamisen datan määrittelyä tarkoittavan digitaalisessa muodossa olevia asiakirjoja, joita päivitetään tiheästi tai reaaliaikaisesti erityisesti niiden vaihtelevuuden tai nopean vanhenemisen

vuoksi. Lisäksi direktiivin 2 artiklan 8 kohdassa tuodaan esiin, että antureiden tuottama data katsotaan tyypilliseksi dynaamiseksi dataksi. Dynaamisen datan käsite ei sellaisenaan ole tarkoituksenmukainen kansallisen sääntelyn yhteydessä, joten määritelmän kattamaa tietojoukkoa säänneltäisiin sen ominaisuuksien perusteella. Tieto, joka päivittyy tiheästi tai reaaliaikaisesti on väistämättä digitaalissa muodossa, eikä tästä olisi tarvetta säätää erikseen. Tiheästi päivittyviä tietoaineistoja tai tietotyyppejä ei myöskään olisi mahdollista luetella tyhjentävästi, vaan tiedonhallintalain soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden olisi tapauskohtaisesti arvioitava, sisältyykö niiden hallussa olevaan tietoon tällaista tiheästi päivittyvää tietoa.

Tiheästi päivittyvän tiedon olisi oltava saatavilla useana kerralla ladattavana tiedostona, mikäli se on tarpeen. Direktiivissä ei ole säännelty tarkemmin siitä, milloin tämä tarpeellisuuskynnys ylittyy, vaan kysymys jäisi tiedoista vastaavan toimijan harkintaan. Tiedostojen saatavuus useana kerralla ladattavana tiedostona ei olisi tarpeen esimerkiksi silloin, kun se ei tietojen pyytäjän näkökulmasta ole tarpeen. Tarpeellisuuskynnys ei myöskään ylittyisi, jos tiedon luonteesta johtuen olisi ilmeistä, että sen asettaminen saataville useana kerralla ladattavana tiedostona tekisi tiedon käyttökelpottomaksi tai tekisi sen hyödyntämisen hyvin vaikeaksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta 1 momentissa säädettyyn. Mikäli 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät, mutta tiedon asettaminen saataville teknisten rajapintojen avulla, heti tiedon keräämisen jälkeen tai useana kerralla ladattavana tiedostona aiheuttaisi viranomaiselle kohtuutonta vaivaa taloudellisista tai teknisistä syistä ei velvoitteita ole noudatettava täysimääräisesti. Joka tapauksessa viranomaisen tulisi toimia siten, että edellytykset täyttävä tieto on saatavilla sellaisella aikavälillä tai sellaisin tilapäisin teknisin rajoituksin, jotka eivät tarpeettomasti vaaranna tiedon hyödyntämistä. Harkinnassa huomioitavia seikkoja olisivat esimerkiksi rajapinnan toteuttamisen vaatimat taloudelliset tai tekniset resurssit, millaisesta tiheästi päivittyvästä tiedosta on kyse ja kuinka usein tällaista tietoa pyydetään. Momentti mahdollistaisi kohtuuttomuusharkinnan suhteessa kaikkiin momentin 1-3 kohdassa tarkoitettuihin velvoitteisiin. Harkinnassa olisi punnittava viranomaiselle aiheutuvaa vaivaa suhteessa tiedon hyödyntämisestä saatavaan taloudelliseen tai sosiaaliseen potentiaaliin.

Tietojen luovuttamisesta päättämisestä ja tietojen luovuttamisen määräajoista säädettäisiin edelleen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 14 §:ssä myös sellaisen tiedon osalta, joka täyttäisi 1 momentissa asetetut edellytykset. Pykälällä ei olisi vaikutusta tähän sääntelyyn tai sen soveltamiseen. Pykälässä säädettäisiin tiedon luovutuksen teknistä menettelyä sekä tiedon käsittelyä koskevista velvollisuuksista tilanteissa, joissa tiedon luonne asettaa näille erityisvaatimuksia. Esimerkiksi tilanteessa, jossa viranomainen on myöntänyt pääsyn rajapintaan, voi tiedon hyödyntäjän kannalta olla edelleen merkityksellistä, millaisella aikavälillä nopeasti vanhentuva tieto päivittyy rajapintaan. Kyse olisi tiheästi päivittyvää tietoa koskevasta erityissäännöksestä suhteessa tiedonhallintalain olemassa olevaan 24 §:ään jossa säädetään yleisesti viranomaisen mahdollisuudesta luovuttaa teknisten rajapintojen avulla tietoja muulle kuin toiselle viranomaiselle. Pykälän edellytysten täytyessä viranomainen olisi velvollinen käyttämään teknistä rajapintaa tiedon luovutuksessa, jos vastaanottaja haluaa tiedot luovutettavaksi teknisen rajapinnan avulla.

24 b §. *Arvokkaiden tietoaineistojen saatavuus.* Pykälässä säädettäisiin arvokkaiden tietoaineistojen tiedon luovutuksen tavasta. Lisäksi pykälässä säädettäisiin yleisesti arvokkaista tietoaineistoista. Pykälä olisi uusi ja se perustuisi avoimen datan direktiivin pakottavaan sääntelyyn.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin arvokkaista tietoaineistoista. Arvokkailla tietoaineistoilla

tarkoitettaisiin sellaisia tietoaaineistoja, joiden julkaisemisen ja uudelleenkäytön järjestelyistä on niiden taloudellisen tai yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi on säädetty [komission täytäntöönpanosäädöksillä.] *[Huom. Täytäntöönpanosäännökset eivät vielä olleet saatavilla ennen lausuntokierroksen alkamista. Sääntelyä ja perusteluita täydennetään tältä osin.]* Avoimen datan direktiivin 2 artiklan 10 kohdan mukaan arvokkailla tietoaaineistoilla tarkoitetaan asiakirjoja, joiden uudelleenkäyttöön liittyy merkittäviä yhteiskunnallisia tai ympäristöön tai talouteen liittyviä hyötyjä, erityisesti siksi, että ne soveltuvat lisäarvopalvelujen, sovellusten sekä uusien laadukkaiden ja ihmisarvoisten työpaikkojen luomiseen, ja näihin tietoaaineistoihin perustuvista lisäarvopalveluista ja -sovelluksista hyötyvien joukko voi olla suuri. Direktiivin 14 artiklan 1 kohdan mukaan komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksiä, joissa vahvistetaan niiden julkisen sektorin elinten ja julkisten yritysten hallussa olevien asiakirjojen joukosta, joihin tätä direktiiviä sovelletaan, luetteloarvokkaista tietoaaineistoista. Näissä täytäntöönpanosäädöksissä voidaan myös eritellä arvokkaiden tietoaaineistojen julkaisemisen ja uudelleenkäytön järjestelyt.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että arvokkaat tietoaaineistot, joihin tiedot saavalla toimijalla on erikseen laissa säädetty tiedonsaantioikeus ja oikeus käsitellä näitä tietoja, on pyynnöstä luovutettava teknisten rajapintojen avulla. Näin olisi toimittava riippumatta siitä, onko tietojen vastaanottaja viranomainen vai muu toimija. Jos se on tarpeellista, näiden tietojen olisi myös oltava saatavilla useana kerralla ladattavana tiedostona. Säännös perustuu avoimen datan direktiivin 5 artiklan 5 ja 8 kohtaan. Arvokkaiden tietoaaineistojen on 5 artiklan 8 kohdan mukaan oltava saatavilla uudelleenkäyttöä varten sopivien API-rajapintojen kautta ja tarvittaessa useana kerralla ladattavana tiedostona (bulk download).

Säännöksellä ei määriteltäisi tiedon luovuttamisen perusteita, vaan ainoastaan se, missä muodossa ja millä tavoin tiedot luovutetaan, mikäli vastaanottajalla on muussa laissa säädetty tiedonsaantioikeus ja oikeus käsitellä tietoja. Säännöstä tulisi tulkita tiedonsaantioikeuksia ja käsittelyoikeuksia koskevien säännösten kanssa: velvollisuus tai oikeus tietojen luovuttamiseen seuraisi edelleen julkisuuslaissa tai erityislaissa säädetyn mukaisesti. Arvokkaat tietoaaineistot olisi luovutettava tai niiden olisi oltava saatavilla teknisten rajapintojen avulla pyynnöstä. Tämä tarkoittaisi, että tiedot luovutettava toimija ei olisi sidottu tähän luovutustapaan, mikäli se ei tiedon vastaanottajan näkökulmasta olisi tarpeellista. Tietoja pyytävä taho voisi lisäksi edelleen saada tiedot sellaisessa muodossa, johon tämä on oikeutettu julkisuuslakiin tai muuhun lakiin perustuen. Säännös olisi velvoittava ainoastaan suhteessa tietojen luovuttajaan. Säännöstä sovellettaisiin riippumatta siitä, onko tiedot saava toimija viranomainen vai muu toimija. Tiedonhallintalain 22 ja 24 §:ssä säädetään erikseen tietojen luovuttamisesta rajapinnan avulla viranomaisille (22 §) ja muille kuin viranomaisille (24 §). Arvokkaiden tietoaaineistojen osalta sovellettaisiin muuten näihin pykäliin sisältyviä määräyksiä, mutta rajapinnan käyttäminen ei olisi tietoja luovuttavan toimijan harkinnassa eikä siitä voitaisi tarkoituksenmukaisuuden nojalla poiketa.

Arvokkaiden tietoaaineistojen olisi myös oltava saatavilla useana kerralla ladattavana tiedostona, mikäli se on tarpeen. Direktiivissä ei ole säännelty tarkemmin siitä, milloin tämä tarpeellisuuskynnys ylittyy, vaan kysymys jäisi tiedoista vastaavan toimijan harkintaan. Tiedostojen saatavuus useana kerralla ladattavana tiedostona ei olisi tarpeen esimerkiksi silloin, kun se ei tietojen pyytäjän näkökulmasta ole tarpeen. Tarpeellisuuskynnys ei myöskään ylittyisi, jos tiedon luonteesta johtuen olisi ilmeistä, että sen asettaminen saataville useana kerralla ladattavana tiedostona tekisi tiedon käyttökelvottomaksi tai tekisi sen hyödyntämisen hyvin vaikeaksi.

Pykälän 3 momentti sisältäisi arvokkaita tietoaineistoja koskevan asetuksenantovaltuutuksen. Direktiivin 14 artiklan 1 kohdan mukaan komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksiä, joissa vahvistetaan luetteloarvokkaista tietoaineistoista. Sääntelykokonaisuuden selkeyttämiseksi ja lainsäädännön täsmällisyyden varmistamiseksi arvokkaista tietoaineistoista säädettäisiin kansallisesti erityislakeissa tai valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tietoaineistoista ja niiden asettamisesta saataville sen mukaan mitä niistä Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetään ja siltä osin, kuin sääntely ei sisälly erityislakeihin.

Laki eräiden julkisten yritysten tiedon uudelleenkäytöstä

1 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin niistä toimialoista, joilla toimivat julkiset yritykset kuuluvat lain soveltamisalaan. Sääntely vastaisi avoimen datan direktiivin 1 artiklan 1 kohdan b alakohdtaa, mutta siinä viitattaisiin vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin (1398/2016) sen sijaan, että viittaus tehtäisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2014/25/EU vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta. Pykälää olisi sovellettava yhdessä 2 ja 3 §:n kanssa sen määrittämiseksi, soveltuvatko lain sisältämät velvoitteet julkisen yrityksen hallussa olevaan asiakirjaan. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lain suhteesta julkisuuslakiin ja tiedonhallintalakiin. Jos julkinen yritys tulee näiden lakien soveltamisalan sen hoitaessa julkista tehtävää lain tai asetuksen tai sellaisen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella, sovelletaan julkiseen tehtävään liittyvään asiakirjaan tämän lain sijaan näitä säädöksiä.

2 §. Julkiset yritykset. Pykälässä säädettäisiin julkisen yrityksen määritelmästä. Määritelmä vastaisi avoimen datan direktiivin 2 artiklan 3 kohdan julkisen yrityksen määritelmää. Laissa julkisella yrityksellä tarkoitettaisiin sellaista yritystä, joka toimii jollakin tai useammalla 1 §:ssä tarkoitetulla toimialalla ja jossa julkisyhteisöt voivat käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa omistuksen, rahoitukseen osallistumisen tai yritykseen sovellettavien sääntöjen perusteella. Direktiivin johdanto osan 29 perustelukappaleen mukaan direktiivissä 2014/25/EU esitettyä ”julkisen yrityksen” määritelmää olisi sovellettava myös avoimen datan direktiivin osalta.

Julkisyhteisöjen katsottaisiin käyttävän määräysvaltaa yrityksessä, jos niillä on suoraan tai välillisesti enemmistö yrityksen osakepääomasta tai muusta merkitystä pääomasta, jos niillä on valvonnassaan yrityksen osakkeiden tai osuuksien äänimäärän enemmistö, tai jos niillä on mahdollisuus asettaa enemmän kuin puolet yrityksen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä. Koska myös välillinen määräysvalta yrityksessä otetaan huomioon, soveltamisalaan kuuluisivat nämä edellytykset täyttävät konserniyhtiöt tai esimerkiksi valtion liikelaitoskonserniin kuuluvat yhtiöt.

3 §. Asiakirjat. Pykälässä säädettäisiin sen soveltamisalaan kuuluvista asiakirjoista. Pykälän 1 momentin mukaan lakia sovellettaisiin julkisen yrityksen asiakirjoihin, joiden tuottaminen on osa sellaista palvelua, jota viranomaisen pitää yleishyödyllisenä ja jolle sen vuoksi on asetettu erityisiä julkisen palvelun velvoitteita lailla, asetuksella tai muulla yritystä sitovalla tavalla.

Yleishyödyllinen palvelu on EU-oikeudellinen käsite. Käytetty määritelmä vastaa komission yleishyödyllisistä palveluista Euroopassa antaman tiedonannon (2001/C 17/04) liitteessä II käytettyä määritelmää. Kyse on palvelusta, johon ei pääasiassa sovelleta sisämarkkinoita koskevaa taloudellista ja kilpailua koskevaa sääntelyä. Yleishyödyllisten palveluiden korkean laadun ja saatavuuden turvaamiseksi voidaan esimerkiksi asettaa julkisen palvelun velvoitteita ja myöntää erilaisia erityis-

tai yksinoikeuksia. Jäsenvaltiolla on vapaus itse määritellä yleishyödyllinen palvelu. Tällaisen palvelun tehtävä on määriteltävä selvästi ja tehtävän on perustuttava viranomaisen päätökseen, kuten sopimukseen. Palvelun yleishyödyllisyys on siis arvioitava tapauskohtaisesti perustuen erityislainsäädäntöön ja viranomaisten sitoviin päätöksiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksista 1 momentin pääsääntöön. Lakia ei sovellettaisi asiakirjoihin, jotka liittyvät välittömästi sellaiseen toimintoon, joka on vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 10 §:ssä tarkoitetulla tavalla vahvistettu suoraan avoimeksi kilpailulle markkinoilla, joille pääsyä ei ole rajoitettu (2 momentin 1 kohta). Säännös perustuisi avoimen datan direktiivin 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan ii kohtaan. Lakia ei sovelleta, jos asiakirja liittyy toimialalle, jonka osalta on erityisalojen hankintadirektiivin (2014/25/EU) 35 artiklan mukaisesti komission täytäntöönpanosäädöksellä vahvistettu, että toiminto on suoraan avoin kilpailulle markkinoilla, joille pääsyä ei ole rajoitettu. Lakia ei sovellettaisi asiakirjoihin, jotka ovat julkisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja viranomaisen asiakirjoja (2 momentin 2 kohta). Näiden asiakirjojen luovuttamista sääntelisivät edelleen julkisuuslaki ja tiedonhallintalaki sekä mahdollinen erityislainsäädäntö. Lakia ei sovellettaisi asiakirjoihin, joihin kohdistuu kolmansien osapuolten teollis- ja tekijänoikeuksia (2 momentin 3 kohta). Poikkeus perustuu avoimen datan direktiivin 1 artiklan 2 kohdan c alakohtaan. Lakia ei lisäksi sovellettaisi asiakirjoihin, joiden saatavuutta on rajoitettu muussa laissa esimerkiksi liikesalaisuuksien, valtion turvallisuuden tai henkilötietojen suojelemiseksi (2 momentin 4 kohta). Säännös perustuu avoimen datan direktiivin 1 artiklan 2 kohdan d, f ja h kohtaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin asiakirjan määritelmästä. Asiakirjalla tarkoitettaisiin kirjallisen ja kuvallisen esityksen lisäksi sellaista käyttönsä vuoksi yhteen kuuluviksi tarkoitetuista merkeistä muodostuvaa tiettyä kohdetta tai asiaa koskevaa viestiä, joka on saatavissa selville vain automaattisen tietojenkäsittelyn tai äänen- ja kuvantoistolaitteiden taikka muiden apuvälineiden avulla. Määritelmä vastaisi julkisuuslain 5 §:n 1 momentin mukaista asiakirjan määritelmää. Avoimen datan direktiivin 2 artiklan 6 kohdan mukaan asiakirjalla tarkoitetaan direktiivissä mitä tahansa tietosisältöä tallennusvälineestä riippumatta (paperilla tai sähköisessä muodossa tai äänenä, visuaalisessa muodossa tai audiovisuaalisena tallenteena) tai mitä tahansa tällaisen tietosisällön osaa. Ehdotettu määritelmä pitää sisällään direktiivin soveltamisalaan kuuluvat asiakirjat, mutta julkisuuslain mukainen muotoilu mahdollistaa sen, että direktiivin soveltamisalaan kuuluvia asiakirjoja koskeva määritelmä on kansallisesti yhdenmukainen.

4 §. Asiakirjan uudelleenkäyttö. Pykälässä säädettäisiin yleisestä periaatteesta koskien julkisten yritysten hallussa olevien asiakirjojen uudelleenkäyttöä. Laki ei velvoittaisi julkisia yrityksiä sallimaan hallussaan olevan asiakirjan käyttöä kaupallisiin tai muihin tarkoituksiin. On kuitenkin mahdollista, että julkisen yrityksen on sallittava uudelleenkäyttö muun lainsäädännön tai velvoitteen nojalla. Avoimen datan direktiivin johdanto-osan 26 perustelukappaleen mukaan direktiiviin ei sisälly yleistä velvoitetta sallia julkisten yritysten tuottamien asiakirjojen uudelleenkäyttö. Päätös uudelleenkäytön sallimisesta tai kieltämisestä olisi jätettävä asianomaisille julkisille yrityksille, ellei direktiivissä tai unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä muuta edellytetä.

Julkisen yrityksen, joka sallii hallussaan olevan asiakirjan käytön kaupallisiin tai muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin tai, jonka on sallittava hallussaan olevan asiakirjan tällainen käyttö lainsäädännön, kansainvälisten sopimusten, viranomaisen määräyksen tai muun sitä velvoittavan syyn nojalla, olisi noudatettava lain säännöksiä asiakirjan käytön ehdoista ja asiakirjan asettamisesta saataville. Säännös vastaisi avoimen datan direktiivin 3 artiklan 2 kohdassa julkisten yritysten asiakir-

joista säädettyä. Laissa säädettyt velvoitteet tulisivat siten sovellettavaksi ensinnäkin silloin, kun julkinen yritys on itse sallinut sen organisaation ulkopuolisen toimijan käyttää asiakirjaa kaupallisiin tai muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin. Lisäksi velvoitteet voisivat tulla sovellettavaksi silloin, kun tällainen käyttö on mahdollista tai sallittua lainsäädännön, kansainvälisten sopimusten, viranomaisen määräyksen tai muun julkista yritystä velvoittavan syyn nojalla.

5 §. Asiakirjan antamistavat. Pykälässä säädettäisiin siitä, missä muodossa julkisen yrityksen on asetettava asiakirjat saataville, kun niiden uudelleenkäyttö on sallittua 4 §:n nojalla. Säännös vastaisi avoimen datan direktiivin 5 artiklan 1 kohtaa ja sen sisältämää pakottavaa sääntelyä julkisten yritysten osalta. Julkisten yritysten olisi asetettava asiakirjansa saataville kaikissa jo olemassa olevissa tiedostomuodoissa ja kaikkina jo olemassa olevina kielitoisintoina. Julkisella yrityksellä ei olisi velvoitetta luoda tai muuntaa asiakirjoja vaan velvollisuus asettaa asiakirja saataville koskisi ainoastaan olemassa olevia asiakirjan tiedostomuotoja ja kieliversioita. Asiakirjat olisi lisäksi asetettava saataville sähköisessä ja yleisesti käytettävässä koneluettavassa muodossa kuvailutietoineen, mikäli tämä olisi tarkoituksenmukaista ja mahdollista ilman kohtuutonta vaivaa. Koneluettavalla muodolla tarkoitettaisiin tiedostomuotoa, jonka rakenne mahdollistaa sen, että ohjelmistot pystyvät helposti yksilöimään, tunnistamaan ja poimimaan siitä tietoaineistoja, yksittäisiä tietoja sekä niiden rakenteita. Yleisesti käytettävällä muodolla tarkoitettaisiin jonkin standardin mukaista tai muun yleisesti käytössä olevan tiedostomuodon tai -rakenteen käyttöä. Kuvailutiedoilla tarkoitettaisiin tietoaineistoa kuvailevia tietoja tai metatietoja.

Julkisella yrityksellä ei olisi ehdotonta velvollisuutta asettaa asiakirjoja saataville sähköisessä, yleisesti käytettävässä koneluettavassa muodossa kuvailutietoineen vaan sääntely jättäisi kysymyksen osin julkisen yrityksen harkintaan. Julkisella yrityksellä ei olisi velvollisuutta asettaa asiakirjoja saataville tällä tavoin, mikäli se ei olisi tarkoituksenmukaista tai mahdollista ilman kohtuutonta vaivaa. Julkisella yrityksellä ei esimerkiksi olisi velvollisuutta luoda tai muuntaa asiakirjoja tai toimittaa niistä otteita, jos tämä ei olisi mahdollista yksinkertaisin toimenpitein ja siitä aiheutuisi kohtuutonta vaivaa. Asiakirjan muuntaminen tiettyyn muotoon ei esimerkiksi olisi tarkoituksenmukaista, jos sen luonne tai sen sisältämän tiedon laatu tarkoittaisi, että muuntaminen vaikuttaa olennaisesti asiakirjan hyödynnettävyyteen tai sisältöön. Harkinta voisi myös tarkoittaa sitä, että asiakirja asetetaan saataville osin pykälän edellyttämällä tavalla. Esimerkiksi on mahdollista, että skannattu asiakirja voitaisiin asettaa saataville sähköisessä muodossa, mutta sen saattaminen koneluettavaan muotoon ei olisi mahdollista ilman kohtuutonta vaivaa, koska asiakirjaa ei voitaisi koneellisesti lukea tai muuntaa luotettavalla tavalla.

Pykälällä ei olisi vaikutusta henkilötietojen suojaa koskevaan sääntelyyn eikä se velvoittaisi julkista yritystä asettamaan saataville asiakirjoja, jotka sisältävät henkilötietoja. Säännös ei myöskään ottaisi kantaa siihen tapaan, jolla tietoaineistoja tulisi pitää saatavilla. Se, miten tiedot annettaisiin tai olisivatko tiedot saatavilla jostakin julkisesta verkko-osoitteesta, jäisi pääosin muun sääntelyn varaan ja joiltakin osin myös julkisen yrityksen harkintaan. Eräiden tietoaineistojen osalta luovuttamisen tavasta säädettäisiin erikseen lain 6 §:ssä.

6 §. Eräiden tietoaineistojen saatavuus. Pykälässä säädettäisiin arvokkaiden tietoaineistojen sekä tiheästi tai reaaliaikaisesti päivitettävän tiedon luovutuksen tavasta. Lisäksi pykälässä säädettäisiin yleisesti arvokkaista tietoaineistoista. Pykälä perustuisi avoimen datan direktiivin pakottavaan sääntelyyn.

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin arvokkaat tietoaineistot. Arvokkailla tietoaineistoilla tarkoitettaisiin sellaisia tietoaineistoja, joiden julkaisemisen ja uudelleenkäytön järjestelyistä on niiden

taloudellisen tai yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi on säädetty [komission täytäntöönpanosäädöksillä]. [HUOM. Täytäntöönpanosäädökset eivät vielä olleet saatavilla ennen lausuntokierroksen alkamista. Sääntelyä ja perusteluita täydennetään tältä osin.] Avoimen datan direktiivin 2 artiklan 10 kohdan mukaan arvokkailla tietoaisteistoilla tarkoitetaan asiakirjoja, joiden uudelleenkäyttöön liittyy merkittäviä yhteiskunnallisia tai ympäristöön tai talouteen liittyviä hyötyjä, erityisesti siksi, että ne soveltuvat lisäarvopalvelujen, sovellusten sekä uusien laadukkaiden ja ihmisarvoisten työpaikkojen luomiseen, ja näihin tietoaisteistoihin perustuvista lisäarvopalveluista ja -sovelluksista hyötyvien joukko voi olla suuri. Direktiivin 14 artiklan 1 kohdan mukaan komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksiä, joissa vahvistetaan niiden julkisen sektorin elinten ja julkisten yritysten hallussa olevien asiakirjojen joukosta, joihin tätä direktiiviä sovelletaan, luetteloarvokkaista tietoaisteistoista. Näissä täytäntöönpanosäädöksissä voidaan myös eritellä arvokkaiden tietoaisteistojen julkaisemisen ja uudelleenkäytön järjestelyt.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että arvokkaiden tietoaisteistojen on pyynnöstä oltava saatavilla teknisten rajapintojen avulla. Jos se on tarpeellista, näiden tietojen olisi myös oltava saatavilla useana kerralla ladattavana tiedostona. Säännös perustuu avoimen datan direktiivin 5 artiklan 5 ja 8 kohtaan. Arvokkaat tietoaisteistot on 5 artiklan 8 kohdan mukaan asetettava saataville uudelleenkäyttöä varten sopivien API-rajapintojen kautta ja tarvittaessa useana kerralla ladattavana tiedostona (bulk download). Säännöksiä sovelletaan 5 artiklan 7 kohdan mukaan julkisten yritysten hallussa oleviin ja olemassa oleviin asiakirjoihin, jotka ovat saatavilla uudelleenkäyttöä varten. Säännöksellä ei määritettäisi sitä, milloin julkisella yrityksellä on velvollisuus luovuttaa tietoja. Säännöksellä määritettäisiin tavat, joilla julkisen yrityksen on asetettava laissa tarkoitetut asiakirjat saatavilla silloin, kun niiden käyttö on sallittua 4 §:n nojalla.

Arvokkaat tietoaisteistot olisi myös asetettava saataville useana kerralla ladattavana tiedostona, mikäli se on tarpeen. Direktiivissä ei ole avattu tarkemmin sitä, milloin tämä tarpeellisuuskynnys ylittyy vaan kysymys jäisi tiedoista vastaavan toimijan harkintaan. Tiedostojen asettaminen saataville useana kerralla ladattavana tiedostona ei olisi tarpeen esimerkiksi silloin, kun se ei tietoja hyödyntävän tahon näkökulmasta ole tarpeen. Tarpeellisuuskynnys ei myöskään ylittyisi, jos tiedon luonteesta johtuen olisi ilmeistä, että sen asettaminen saataville useana kerralla ladattavana tiedostona tekisi tiedon käyttökelvottomaksi tai tekisi sen hyödyntämisen hyvin vaikeaksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin arvokkaita tietoaisteistoja koskevasta asetuksenantovaltuutuksesta. Sääntelykokonaisuuden selkeyttämiseksi ja lainsäädännön täsmällisyyden varmistamiseksi arvokkaista tietoaisteistoista säädettäisiin kansallisesti erityislaeissa tai valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tietoaisteistoista ja niiden asettamisesta saataville niin kuin niistä säädetään Euroopan yhteisön lainsäädännössä eikä niistä ole säädetty erityislailla.

Pykälän 4 ja 5 momentissa säädettäisiin tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvän tiedon saatavuudesta. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tiheästi päivittyvän tiedon saatavuutta koskevista velvoitteista, sekä niistä edellytyksistä, joiden täytyessä velvoitteita tulisi pääsääntönä noudattaa. Tiedon on oltava pyynnöstä saatavilla teknisen rajapinnan kautta heti sen keräämisen jälkeen ja tarvittaessa useana kerralla ladattavana tiedostona, jos tieto päivittyy tiheästi tai reaaliaikaisesti ja tieto on sisälöltään muuttuvaa tai nopeasti vanhenevaa. Kaikkien edellytysten on täytyttävä. Pykälän 4 momentin 1 ja 2 kohdassa säädettäisiin tiedon luonnetta koskevista edellytyksistä, jotka vastaisivat avoimen datan direktiivissä määriteltyä dynaamista dataa. Direktiivin 2 artiklan 8 kohdassa dynaamisen datan määritellään tarkoittavan digitaalisessa muodossa olevia asiakirjoja, joita päivitetään tiheästi tai reaaliaikaisesti erityisesti niiden vaihtelevuuden tai nopean vanhenemisen vuoksi. Lisäksi direk-

tiivin 2 artiklan 8 kohdassa tuodaan esiin, että antureiden tuottama data katsotaan tyypilliseksi dynaamiseksi dataksi. Dynaamisen datan käsite ei sellaisenaan ole tarkoituksenmukainen kansallisen sääntelyn yhteydessä, joten määritelmän kattamaa tietojoukkoa säänneltäisiin sen ominaisuuksien perusteella. Tieto, joka päivittyy tiheästi tai reaaliaikaisesti on väistämättä digitaalisessa muodossa, eikä tästä olisi tarvetta säätää erikseen. Tiheästi päivittyviä tietoaaineistoja tai tietotyyppisiä ei myöskään olisi mahdollista luetella tyhjentävästi, vaan julkisten yritysten olisi tapauskohtaisesti arvioitava, sisältykö niiden luovuttamaan tietoon tällaista tiheästi päivittyvää tietoa.

Tiheästi päivittyvän tiedon olisi oltava saatavilla useana kerralla ladattavana tiedostona, mikäli se on tarpeen. Direktiivissä ei ole säännelty tarkemmin siitä, milloin tämä tarpeellisuuskynnys ylittyy, vaan kysymys jäisi tiedoista vastaavan toimijan harkintaan. Tiedostojen saatavuus useana kerralla ladattavana tiedostona ei olisi tarpeen esimerkiksi silloin, kun se ei tietojen pyytäjän näkökulmasta ole tarpeen. Tarpeellisuuskynnys ei myöskään ylittyisi, jos tiedon luonteesta johtuen olisi ilmeistä, että sen asettaminen saataville useana kerralla ladattavana tiedostona tekisi tiedon käyttökelpottomaksi tai tekisi sen hyödyntämisen hyvin vaikeaksi.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta 4 momentissa säädettyyn. Mikäli 4 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät, mutta tiedon asettaminen saataville teknisten rajapintojen avulla, heti tiedon keräämisen jälkeen tai useana kerralla ladattavana tiedostona aiheuttaisi julkiselle yritykselle kohtuutonta vaivaa taloudellisista tai teknisistä syistä ei velvoitteita ole noudatettava täysimääräisesti. Joka tapauksessa julkisen yrityksen tulisi toimia siten, että edellytykset täyttävä tieto on saatavilla sellaisella aikavälillä tai sellaisin tilapäisin teknisin rajoituksin, jotka eivät tarpeettomasti vaaranna tiedon hyödyntämistä. Harkinnassa huomioitavia seikkoja olisivat esimerkiksi rajapinnan toteuttamisen vaatimat taloudelliset tai tekniset resurssit, millaisesta tiheästi päivittyvästä tiedosta on kyse ja kuinka usein tällaista tietoa pyydetään. Momentti mahdollistaisi kohtuuttomuusharkinnan suhteessa kaikkiin momentin 1-3 kohdassa tarkoitettuihin velvoitteisiin. Harkinnassa olisi punnittava julkiselle yritykselle aiheutuvaa vaivaa suhteessa tiedon hyödyntämisestä saatavaan taloudelliseen tai sosiaaliseen potentiaaliin.

7 §. Maksut. Pykälässä säädettäisiin siitä, millaisia maksuja julkinen yritys voi periä asiakirjojen antamisesta silloin, kun niiden käyttö on sallittua 4 §:n nojalla. Sääntely vastaisi avoimen datan direktiivin 6 artiklan pakottavaa sääntelyä julkisten yritysten osalta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin julkisen yrityksen velvollisuudesta määritellä asiakirjojen antamisesta mahdollisesti perittävät maksut niin, että niistä muodostuvat tulot eivät tilikauden aikana ylitä asiakirjojen keräämisestä, tuottamisesta, jäljentämisestä, jakelusta ja tietojen varastoinnista aiheutuneiden kustannusten kokonaismäärää lisättynä kohtuullisella tuotolla. Julkisen yrityksen harkintaan jäisi, millä tavoin se arvioi ja seuraa kustannusten ja maksujen vastaavuutta. Maksut on sallittu asettaa tasolle, jolla julkiselle yritykselle muodostuu momentissa kuvattujen kustannusten kattamisen lisäksi kustannuksiin nähden kohtuullinen tuotto. Kohtuullinen tuotto määriteltäisiin prosentiosuutena aiheutuneista kustannuksista ja se saisi olla korkeintaan Euroopan keskuspankin perusrahoitusoperaatioiden kiinteän koron määrä lisättynä viidellä prosenttiyksiköllä. Julkinen yritys voisi asettaa kustannukset myös tätä alemmalle tasolle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin henkilötietojen tai liikesalaisuuksien suojaamisesta aiheutuvien kustannusten perimisestä. Jos julkisen yrityksen olisi tiedot luovuttaakseen suojattava liikesalaisuuksia tai käsiteltävä asiakirja siten, että se ei sisällä yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja henkilötietoja, julkinen yritys voi lisätä 1 momentin mukaisesti huomioitaviin

kustannuksiin näistä toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset. Julkinen yritys ei ole 4 ja 5 §:n nojalla velvollinen asettamaan saataville asiakirjoja, jotka sisältävät henkilötietoja. Mikäli julkinen yritys kuitenkin luovuttaa tällaisen asiakirjan ja käsittelee sen siten, että siihen ei enää sisälly henkilötietoja, nämä kustannukset on mahdollista periä osana 1 momentissa tarkoitettuja maksuja. Julkinen yritys ei myöskään ole velvoitettu luovuttamaan asiakirjoja, jotka sisältävät liikesalaisuuksia. Avoin datan direktiiviä ei sen 1 artiklan 2 kohdan d alakohdan iii alakohdan nojalla sovelleta asiakirjoihin, jotka eivät ole saatavilla kaupallisen luottamuksellisuuden, kuten yrityssalaisuuden perusteella. Mikäli julkinen yritys kuitenkin luovuttaa tällaisen asiakirjan ja käsittelee sitä tässä tarkoituksessa liikesalaisuuksien suojaamiseksi, nämä kustannukset on mahdollista periä osana 1 momentissa tarkoitettuja maksuja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin arvokkaiden tietoaineistojen maksuttomuudesta. Säännös perustuu avoimen datan direktiivin 6 artiklan 6 kohdan a alakohdan pakottavaan sääntelyyn.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin määritellä yleiset perusteet maksujen kokonaismäärän laskemiseksi.

. Direktiivin 6 artiklan 4 kohdan mukaan maksujen kokonaismäärä on laskettava objektiivisten, avointen ja varmistettavissa olevien perusteiden mukaisesti. Jäsenvaltioiden on vahvistettava tällaiset perusteet.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että julkisen yrityksen on etukäteen julkistettava asiakirjojen antamisesta perittävien maksujen tosiasialliset määrät sekä perusteet yleisessä tietoverkossa, jos tätä ei pidetä ilmeisen tarpeettomana. Säännös panisi julkisten yritysten osalta täytäntöön avoimen datan direktiivin 7 artiklan 1 kohdan.

8 §. *Syrjimättömyys ja tasapuolinen kohtelu.* Pykälässä säädettäisiin julkisen yrityksen velvollisuudesta kohdella asiakirjoja hyödyntäviä toimijoita syrjimättömästi ja tasapuolisesti. Julkinen yritys saa asettaa asiakirjojen käytölle vain sellaisia ehtoja, jotka ovat objektiivisia, oikeasuhteisia, syrjimättömiä ja yleisen edun mukaisen tavoitteen nojalla perusteltuja. Avoin datan direktiivi ei sen johdanto-osan 26 perustelukappaleen mukaan sisällä yleistä velvoitetta sallia julkisten yritysten tuottamien asiakirjojen uudelleenkäyttö. Päätös uudelleenkäytön sallimisesta tai kieltämisestä olisi jätettävä asianomaisille julkisille yrityksille, ellei direktiivissä tai unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä muuta edellytetä. Julkisen yrityksen olisi noudatettava direktiivin III ja IV luvussa säädettyjä asioita koskevia velvollisuuksia, etenkin esitysmuotojen, maksujen, avoimuuden, lisenssien, syrjimättömyyden ja yksinoikeusjärjestelyjen kiellon osalta, vasta sitten, kun se on asettanut asiakirjan saataville uudelleenkäyttöä varten. Pykälän sisältämä velvollisuus kohdella asiakirjoja käyttäviä toimijoita tasapuolisesti sekä asettaa käytölle vain objektiivisia ja syrjimättömiä ehtoja tarkoittaa kuitenkin, ettei julkinen yritys voi asettaa asiakirjoja saataville vain valikoivasti joidenkin toimijoiden käyttöön.

9 §. *Yksinoikeusjärjestelyt.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yleisestä yksinoikeusjärjestelyjen kiellosta, sekä poikkeuksesta tähän kieltoon. Julkisen yrityksen ja kolmansien osapuolten väliset sopimukset eivät saisi sisältää uudelleenkäyttöä rajoittavia yksinoikeuksia, ellei tämä ole välttämättömää yleistä etua koskevan palvelun tarjoamiseksi. Mikäli yksinoikeusjärjestely on otettu käyttöön tällaisen välttämättömän yleistä etua koskevan palvelun tarjoamiseksi, sen myöntämisperustetta olisi tarkasteltava uudelleen säännöllisesti vähintään kolmen vuoden välein. Mikäli välttämättömyyskynnys ei enää uudelleentarkastelussa ylittyisi, yksinoikeusjärjestely ei olisi sallittu. Yleistä

etua koskevalla palvelulla ei tarkoitettaisi 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua yleishyödyllistä palvelua, vaan käsite olisi tätä laajempi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että 1 momentin mukaan sallitut yksinoikeusjärjestelyt olisi asetettava julkisesti saataville yleiseen tietoverkkoon vähintään kaksi kuukautta ennen niiden voimaantuloa. Näiden järjestelyjen lopullisten ehtojen olisi oltava avoimia ja ne olisi asetettava julkisesti saataville yleiseen tietoverkkoon.

Pykälän 3 momentin mukaan julkisen yrityksen olisi asetettava yleiseen tietoverkkoon saataville sellaiset oikeudelliset tai käytännön järjestelyt, joissa ei myönnetä yksinoikeutta, mutta joiden tarkoituksena on rajoittaa tai joiden voidaan olettaa rajoittavan asiakirjojen saatavuutta uudelleenkäyttöä varten muille kuin järjestelyyn osallistuville osapuolille. Järjestelyt olisi asetettava saataville vähintään kaksi kuukautta ennen niiden voimaantuloa. Julkisen yrityksen olisi tarkasteltava tällaisten oikeudellisten tai käytännön järjestelyjen vaikutuksia tietojen saatavuuteen säännöllisesti ja joka tapauksessa joka kolmas vuosi. Tällaisten järjestelyjen lopullisten ehtojen olisi oltava julkisia ja julkisen yrityksen on asetettava ne julkisesti saataville tietoverkossa.

Pykälän sääntelyllä pantaisiin täytäntöön avoimen datan direktiivin 12 artiklan 1, 2 ja 4 kohdat julkisten yritysten osalta.

10 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta.

11 §. Siirtymäsäännökset. Pykälässä säädettäisiin yksinoikeusjärjestelyjä koskevasta siirtymäsäännöksestä. Pykälässä säädettäisiin sellaisten yksinoikeusjärjestelyjen päättymisestä, jotka olisivat voimassa lain tullessa voimaan ja joihin ei voitaisi soveltaa 10 §:n 1 momentin välttämättömiä yleistä etua koskevia palveluita koskevaa poikkeusta. Tällaisten yksinoikeusjärjestelyjen voimassaolo päättyisi kyseisen sopimuksen päättyessä ja joka tapauksessa viimeistään 17 päivänä heinäkuuta 2049. Säännös perustuisi avoimen datan direktiivin 12 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan pakottavaan sääntelyyn.

Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä

1 §. Soveltamisala. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin direktiivin 10 artiklan 2 kohdan mukaisesti lain soveltumisesta sellaisten tutkimusaineistojen uudelleen käyttöön, jotka ovat julkisesti rahoitetuja ja jotka tutkijat, tutkimusta harjoittavat organisaatiot tai tutkimusta rahoittavat organisaatiot ovat asettaneet julkisesti saataville tietovaraston kautta. Direktiivin johdanto-osan 28 perustelukappaleen mukaan velvollisuuksia olisi sovellettava ainoastaan tutkimustietoon, joka on jo asetettu julkisesti saataville, jotta voidaan välttää hallinnollista taakkaa. Lakia ei siten sovellettaisi tutkimustietoon, jota ei ole asetettu julkisesti saataville tai sellaiseen tutkimustietoon, joka on asetettu saataville jollakin muulla tavoin, kuin momentissa tarkoitettun tietovaraston kautta. Tietovarastolla tarkoitettaisiin organisaatio- tai tutkimusalakohtaista tietovarastoa, ei esimerkiksi tutkijan ylläpitämää sivustoa/palvelua tai tilaustutkimuksessa organisaation tuottamaa tietovarastoa.

Direktiivin 10 artiklan 2 kohdassa mainitaan julkisesti saataville asettaminen organisaatio- tai tutkimusalakohtaisen tietovaraston kautta. Lakiin ei ole ollut tarpeellista ottaa mainintaa organisaatio- tai tutkimusalakohtaisesta tietovarastosta, sillä digitaalinen tutkimusaineisto on aina fyysisesti jossain tietovarastossa. Säilytys tietovarastossa toteutuu siten aina ja on yleensäkin digitaalisen tutkimusaineiston olemassaolon ehto. Tietovarasto termi on yleistermi, ja tutkimusalakohtaista vaihtelua esiin-

tyy mm. tietovarannon, säilytyspalvelun tai muun vastaavan osalta. Koska kuitenkin direktiivin tarkoituksena on ollut säätää saataville asettamisesta, oleellista ei ole se, onko tutkimusaineisto tietovarastossa, säilytyspalvelussa vai vastaavassa palvelussa. Julkisesti saataville asettaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että tutkimusaineisto on saatavilla uudelleenkäyttöä varten syrjimättömästi, makсутta ja avoimesti (mahdollisesti lisensoituna) tietoverkon kautta ladattavassa muodossa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lain soveltamisalaa koskevista rajoituksista. Lakia ei sovellettaisi asiakirjoihin, joihin kohdistuu kolmansien osapuolten teollis- tai tekijänoikeuksia tai jotka ovat muiden kulttuurilaitosten kuin kirjastojen, korkeakoulujen kirjastot mukaan luettuna, museoiden tai arkistojen hallussa. Rajoitukset johtuvat direktiiviin 1 artiklan 2 kohdan c ja j alakohdasta. Teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva rajausta on myös luonnollinen seuraus avoimen tieteen peruseriaatteesta, jonka mukaan tutkimustulosten avoimuuteen pyritään aina, kun se on lainsäädännön ja sopimusten perusteella mahdollista.

Direktiivin 10 artiklan 2 kohdassa säädetään, että tutkimustietoa avattaessa on otettava huomioon oikeudet kaupalliset edut, tietämyksen siirtoa koskevat toimet ja olemassa olevat teollis- ja tekijänoikeudet. Direktiivin johdanto-osan 28 perustelukappaleessa todetaan, että tässä yhteydessä olisi otettava asianmukaisesti huomioon yksityisyyteen, henkilötietojen suojaan, luottamuksellisuuteen, kansalliseen turvallisuuteen, oikeutettuihin kaupallisiin etuihin, kuten liikesalaisuuksiin, ja kolmansien osapuolten teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvät näkökohdat noudattaen periaatetta ”niin avointa kuin on mahdollista ja niin suljettua kuin on välttämätöntä”. Tutkimusaineistoja julkaisevien tahojen olisi edelleen arvioitava näitä kysymyksiä ennen, kuin aineistot asetetaan julkisesti saataville. Lain velvoitteita sovellettaisiin tämän jälkeen jo julkaistuun aineistoon, pykälän 2 momentissa säädettyin rajoituksin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin viranomaisen asiakirjoja koskevasta soveltamisalarajoituksesta. **Julkisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin viranomaisen asiakirjoihin sovellettaisiin mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja julkisen hallinnon tiedonhallintalaissa säädetään, kuitenkin niin, että tutkimusaineiston maksuttomuuteen sovellettaisiin mitä lain 3 §:n 2 momentissa säädetään.** Lain soveltamisala ja 2 §:ssä säädettävät määritelmät määrittäisivät, millaiseen viranomaisen asiakirjaan 3 §:n 2 momentin maksuttomuusvelvoite kohdistuu. Muilta osin viranomaisen asiakirjaan, joka määritelmällisesti katsottaisiin tutkimusaineistoksi tämän lain nojalla, sovellettaisiin julkisuuslain ja tiedonhallintalain säännöksiä sekä mahdollisesti aineistokohtaista erityislainsäädäntöä. Soveltamisalarajaus ei kaventaisi viranomaisen hallussa olevan ja lain edellytykset täyttävän tutkimusaineiston saatavuutta tai hyödynnettävyyttä. Julkisuuslakiin ja tiedonhallintalakiin yleislakeina sisältyvä sääntely viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta ja saatavuudesta edellyttää viranomaisilta vähintään ehdotettavaa lakia vastaavaa tiedon avoimuutta ja hyödynnettävyyttä silloin, kun kyse on julkisuuslain 9 §:n mukaisesta yleisöjulkisesta asiakirjasta.

2 §. Määritelmät. Pykälässä säädettäisiin tutkimusaineiston ja asiakirjan määritelmistä. Pykälässä olisi yksi momentti, jossa olisi kaksi kohtaa. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa määriteltäisiin tutkimusaineisto. Tutkimusaineistolla tarkoitettaisiin digitaalisessa muodossa olevia asiakirjoja, jotka eivät ole tieteellisiä julkaisuja mutta jotka on koottu tai tuotettu tieteellisten tutkimustoimien yhteydessä ja joita käytetään näyttönä tutkimusprosessissa tai joita pidetään tutkimusyhteisössä yleisesti tarpeellisina tutkimustulosten validoimiseksi. Määritelmä vastaisi direktiivin 2 artiklan 9 kohdan määritelmää muilta osin, mutta direktiivissä käytetty käsite tutkimustieto korvattaisiin käsitteellä tutkimusaineisto. Tutkimusaineisto vastaa paremmin direktiivin sääntelykohdetta, kun taas tutkimustieto (research information) viittaa kansallisesti tutkimusta koskevaan tai tutkimusta kuvaavaan

tietoon. Tutkimusyhteisössä terminologiaa ei kuitenkaan ole täysin yhdenmukaistettu, ja näin määritelmästä olisi tarpeen säätää. Valittu tutkimusaineisto –termi olisi yhdenmukainen korkeakoulujen laatiman, tutkimushallinnon sanaston kanssa. Tutkimustietoon sisältyisivät esimerkiksi tilastot, koe-tulokset, mittaukset, kenttätyön yhteydessä tehdyt havainnot kyselytutkimusten tulokset, haastattelutallenteet, kuvat, metadata, spesifikaatiot ja muut digitaaliset objektit. Kyse on tieteellisessä tutkimustoiminnassa syntyvästä tiedosta. Laissa tarkoitettu tutkimusaineisto olisi tieteellistä tutkimusaineistoa, mikä edellyttää, että tieteenalakohtaisia menetelmiä ja muita lainalaisuuksia on sovellettu tutkimusaineiston aikaan saamisessa. Tutkimusaineistolla ei tarkoitettaisi tieteellisiä artikkeleita, joissa raportoidaan tieteellisen tutkimuksen tuloksena tehdyistä havainnoista ja kommentoidaan niitä.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa määriteltäisiin asiakirja siten, että asiakirjalla tarkoitetaan kirjallisen ja kuvallisen esityksen lisäksi sellaista käyttönsä vuoksi yhteen kuuluviksi tarkoitetuista merkeistä muodostuvaa tiettyä kohdetta tai asiaa koskevaa viestiä, joka on saatavissa selville vain automaattisen tietojenkäsittelyn tai äänen- ja kuvantoistolaitteiden taikka muiden apuvälineiden avulla. Määritelmä vastaisi julkisuuslain 5 §:n 1 momentin mukaista asiakirjan määritelmää. Avoimen datan direktiivin 2 artiklan 6 kohdan mukaan asiakirjalla tarkoitetaan direktiivissä mitä tahansa tietosisältöä tallennusvälineestä riippumatta (paperilla tai sähköisessä muodossa tai äänenä, visuaalisessa muodossa tai audiovisuaalisena tallenteena) tai mitä tahansa tällaisen tietosisällön osaa. Ehdotettu määritelmä pitää sisällään direktiivin soveltamisalaan kuuluvat asiakirjat, mutta julkisuuslain mukainen muotoilu mahdollistaa sen, että direktiivin soveltamisalaan kuuluvia asiakirjojen säännellään kansallisesti yhdenmukaisesti.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa määriteltäisiin tutkimusaineiston julkaisija. Kyse olisi tutkijasta, tutkimusta harjoittavasta organisaatiosta tai tutkimusta rahoittavasta organisaatiosta, joka on asettanut tutkimusaineiston julkisesti saataville tietovaraston kautta lain 1 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

3 §. Tutkimusaineistojen uudelleen käyttö. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tutkimusaineistojen uudelleen käyttöä koskevasta pääsäännöstä, jonka mukaan tutkimusaineiston julkaisijan on sallittava tutkimusaineistojen käyttö kaupallisiin tai muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin. Lain 1 §:n soveltamisalaa koskevat säännökset sekä 2 §:n määritelmät muodostavat yhdessä uudelleenkäytön edellytykset: tutkimusaineiston on oltava uudelleenkäytettävissä, kun se on julkisrahoitteista ja se on asetettu julkisesti saataville organisaatio- tai tutkimusalakohtaisen tietovaraston kautta. Sääntely vastaisi direktiivin 10 artiklan 2 kohdan pakottavaa sääntelyä.

Velvoite kohdistuisi tutkimusaineiston julkaisijaan, joka on määritelty lain 2 § :n 1 momentin 3 kohdassa. Toimijapiiri, jota velvoite koskee, on hyvin laaja. Yksittäinen tutkija, tutkimusta harjoittava organisaatio tai tutkimusta rahoittava organisaatio (myös viranomainen) voi tulla uudelleen käyttöä koskevan velvoitteen piiriin, mikäli tutkimusaineisto on julkisesti rahoitettu ja asetettu julkisesti saataville. Velvoite voi myös kohdistua näiden toimijoiden ryhmään, joka julkaisee aineiston yhdessä tai yhteisestä sopimuksesta. Lain soveltamisalaan voi tulla myös viranomaisen tekemä tai teettämä tieteellinen tutkimusaineisto, jos lain edellytykset julkisrahoitteisuudesta ja julkisesti saataville asettamisesta täyttyvät.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tutkimusaineistojen uudelleen käytöstä ei saa periä maksuja. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön direktiivin 6 artikla 6 kohdan b alakohdan pakottava sääntely. Säännös maksuttomuudesta soveltuisi myös julkisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuun viranomaisen asiakirjaan, joka ehdotetun lain 1 ja 2 §:n nojalla kuuluu lain soveltamisalaan.

4 §. Tutkimusaineistojen esitysmuodot. Pykälässä säädettäisiin siitä, missä muodossa tutkimusaineiston julkaisijan on asetettava asiakirjat saataville, kun niiden uudelleenkäyttö on sallittua ehdotetun lain nojalla. Tutkimusaineisto olisi asetettava saataville kaikissa jo olemassa olevissa tiedostomuodoissa ja kaikkina jo olemassa olevina kielitoisintoina. Tutkimusaineisto olisi lisäksi asetettava saataville sähköisessä ja yleisesti käytettävässä koneluettavassa muodossa kuvailutietoineen, mikäli tämä on tarkoituksenmukaista ja mahdollista ilman kohtuutonta vaivaa. Säännös vastaisi avoimen datan direktiivin 5 artiklan 1 ja 3 kohdan sisältämää pakottavaa sääntelyä, joka tulee sovellettavaksi tutkimustietoon 10 artiklan 2 kohdan nojalla. Tutkimusaineiston julkaisijalla ei kuitenkaan olisi velvoitetta luoda tai muuntaa asiakirjoja vaan velvollisuus asettaa asiakirja saataville koskisi ainoastaan olemassa olevia asiakirjan tiedostomuotoja ja kieliversioita. Koneluettavalla muodolla tarkoitettaisiin tiedostomuotoa, jonka rakenne mahdollistaa sen, että ohjelmistot pystyvät helposti yksilöimään, tunnistamaan ja poimimaan siitä tietoaineistoja, yksittäisiä tietoja sekä niiden rakenteita. Yleisesti käytettävällä muodolla tarkoitettaisiin jonkin standardin mukaista tai muun yleisesti käytössä olevan tiedostomuodon tai -rakenteen käyttöä. Kuvailutiedoilla tarkoitettaisiin tietoaineistoa kuvailevia tietoja tai metatietoja.

Tutkimusaineiston julkaisijalla ei olisi ehdotonta velvollisuutta asettaa asiakirjoja saataville pykälän edellyttämässä muodossa. Velvollisuutta asettaa asiakirjoja saataville tällä tavoin ei olisi, mikäli se ei olisi tarkoituksenmukaista tai mahdollista ilman kohtuutonta vaivaa. Toimijalle jätettävä harkintavalta perustuisi direktiivin 5 artiklan 3 kohtaan. Pykälä ei esimerkiksi merkitsisi velvollisuutta luoda tai muuntaa asiakirjoja tai toimittaa niistä otteita, jos tämä ei olisi mahdollista yksinkertaisin toimenpitein ja siitä aiheutuisi kohtuutonta vaivaa. Asiakirjan muuntaminen tiettyyn muotoon ei esimerkiksi olisi tarkoituksenmukaista, jos sen luonne tai sen sisältämän tiedon laatu tarkoittaisi, että muuntaminen vaikuttaa olennaisesti asiakirjan hyödynnettävyyteen tai sisältöön. Harkinta voisi myös tarkoittaa sitä, että asiakirja asetetaan saataville osin pykälän edellyttämällä tavalla. Esimerkiksi on mahdollista, että skannattu asiakirja voitaisiin asettaa saataville sähköisessä muodossa, mutta sen saattaminen koneluettavaan muotoon ei olisi mahdollista ilman kohtuutonta vaivaa, koska asiakirjaa ei voitaisi koneellisesti lukea tai muuntaa luotettavalla tavalla.

5 §. Syrjimättömyys ja tasapuolinen kohtelu. Pykälässä säädettäisiin tutkimusaineiston julkaisijan velvollisuudesta kohdella asiakirjoja hyödyntäviä toimijoita syrjimättömästi ja tasapuolisesti. Asiakirjojen käytölle saisi asettaa vain sellaisia ehtoja, jotka ovat objektiivisia, oikeasuhteisia, syrjimättömiä ja yleisen edun mukaisen tavoitteen nojalla perusteltuja. Uudelleenkäytön ehdoilla ei saisi syrjiä toisiinsa verrattavissa olevia käyttäjäryhmiä. Pykälässä pantaisiin täytäntöön direktiivin 8 artiklan 1 kohdan sekä 11 artiklan 1 kohdan pakottava sääntely, jota sovelletaan tutkimustietoon 10 artiklan 2 kohdan nojalla.

6 §. Yksinoikeusjärjestelyjen kieltö. Pykälässä säädettäisiin yksinoikeusjärjestelyjen kiellosta, siihen kohdistuvista poikkeuksista sekä järjestelyjen julkaisua koskevista järjestelyistä. Sääntelyllä pantaisiin täytäntöön direktiivin 12 artiklan pakottava sääntely, joka soveltuu tutkimustietoon 10 artiklan 2 kohdan nojalla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tutkimusaineiston julkaisijan ja kolmansien osapuolten väliset koskevat sopimukset eivät saisi sisältää uudelleenkäyttöä rajoittavia yksinoikeuksia. Lain soveltamisalalla yksinoikeusjärjestelyjen kieltö tulisi sovellettavaksi lähinnä silloin, jos julkisesti saataville asetettuun tutkimustietoon liittyisi kuitenkin sen hyödyntämistä koskevia sopimuksia ja yksinoikeusjärjestelyjä. Yksinoikeusjärjestelyjen saattaa esimerkiksi tulla ajankohtaiseksi, jos tutkimustoimijat myyvät julkisrahoitteista, julkisesti saataville asetettua tutkimusaineistoa hyödyntäviä palveluita. Creative Commons –käyttöluvat, esimerkiksi edellytys tekijän nimen mainitsemisesta

aineistoja hyödynnettäessä, eivät ole laissa ja direktiivissä tarkoitettuja kiellettyjä yksinoikeusjärjestelyjä.

Poikkeuksena 1 momentin sisältämästä pääsäännöstä poiketen yksinoikeusjärjestely olisi kuitenkin sallittu, jos se olisi välttämätön yleistä etua koskevan palvelun tarjoamiseksi. Mikäli yksinoikeusjärjestely on otettu käyttöön tällaisen välttämättömän yleistä etua koskevan palvelun tarjoamiseksi, sen myöntämisperustetta olisi tarkasteltava uudelleen säännöllisesti ja vähintään kolmen vuoden välein. Yleistä etua koskevan palvelun käsite on EU-oikeuden yleishyödyllistä palvelua laajempi käsite. Tyypillisesti yleishyödylliset palvelut jaetaan yleisen taloudellisen edun mukaisiin palveluihin (esimerkiksi postipalvelut), muut kuin taloudellisen edun mukaiset palvelut (lakisääteiset sosiaaliturvajärjestelmät, poliisi- ja oikeuslaitos) sekä yleishyödylliset sosiaalipalvelut (sosiaaliturvajärjestelmät, työvoimapalvelut ja sosiaalinen asuntotuotanto). Yleistä etua koskevaan palveluun liittyvä yksinoikeus voisi tutkimusaineistojen osalta toteutua esimerkiksi tutkimuslaitoksen yksinoikeudella tutkimusaineistoon tutkimusaineistojen laadun ja luottavuuden turvaamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että yksinoikeusjärjestelyt on asetettava julkisesti saataville yleiseen tietoverkkoon vähintään kaksi kuukautta ennen niiden voimaantuloa. Näiden järjestelyjen lopullisten ehtojen olisi oltava avoimia ja ne olisi asetettava julkisesti saataville yleiseen tietoverkkoon. Sääntelyllä pyrittäisiin läpinäkyvyyden ja avoimuuden kautta turvaamaan se, että yksinoikeusjärjestelyä koskevat perusteet ovat muidenkin arvioitavissa ja että yksinoikeusjärjestelyjä myönnetään vain poikkeustilanteissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lisäedellytyksistä avoimuuden ja läpinäkyvyyden turvaamiseksi tilanteissa, joissa oikeudellisten tai käytännön järjestelyjen tarkoituksena on tosiasiasa rajoittaa tai joiden voidaan olettaa rajoitettavan asiakirjojen saatavuutta uudelleenkäyttöä varten ilman varsinaisia yksinoikeusjärjestelyjä. Rajoituksia arvioitaisiin suhteessa muihin, kuin järjestelyyn osallistuviin tahoihin. Tutkimusaineiston julkaisijan olisi asetettava tällaiset oikeudelliset tai käytännön järjestelyt saataville yleiseen tietoverkkoon vähintään kaksi kuukautta ennen niiden voimaan tuloa. Järjestelyjen vaikutuksia tietojen saatavuuteen olisi tarkasteltava säännöllisesti ja joka tapauksessa joka kolmas vuosi. Tällaisten järjestelyjen lopullisten ehtojen olisi oltava julkisia ja ne olisi asetettava julkisesti saataville tietoverkossa.

7 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 2 momentti ja 34 §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisina kuin ne ovat 16 §:n 2 momentti laissa 385/2007 ja 34 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 495/2005, ja

lisätään 34 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 495/2005, uusi 6 kohta seuraavasti:

16 §

Asiakirjan antamistavat

Viranomaisen ratkaisusta automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidetyn rekisterin julkisista tiedoista on oikeus saada kopio teknisenä tallenteena tai muutoin sähköisessä muodossa, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Samoin sähköisessä muodossa olevasta tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvistä julkisista asiakirjoista on oikeus saada kopio sähköisessä muodossa, jos asiakirja on sisältönsä nopeasti muuttuva tai vanhentuva eikä se sisällä henkilötietoja. Tietojen antaminen sähköisessä muodossa ja teknisenä tallenteena muusta julkisesta asiakirjasta on viranomaisen harkinnassa, jollei toisin säädetä. Videotallenteesta tai muusta vastaavasta tallenteesta, jolla on viranomaisen kuvaama kuulustelu tai muu tapahtuma, jossa henkilöä kuullaan, saa kuitenkin antaa kopion vain, jos tallenteessa kuultava henkilö siihen suostuu tai jos tallenteen sisältö huomioon ottaen on ilmeistä, ettei kopion antaminen johda hänen yksityisyyden suojansa loukkaamiseen.

[Huom. seuraavat arvokkaiden tietoaineistojen maksuja koskevat säännökset 34 ja 38 §:ssä ovat riippuvaisia komission täytäntöönpanosäännöksistä. Niiden tarvetta ja sisältöä arvioidaan uudelleen lausuntokierroksen jälkeen]

34 §

Maksut

Asiakirjan antamisesta 9 ja 11 §:n nojalla ei peritä maksua, kun:

- 5) pyydetyn asiakirjan antaminen kuuluu viranomaisen neuvonta-, kuulemis- tai tiedotusvelvoitteen piiriin;
- 6) kysymys on julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 24 a §:n 2 momentissa tarkoitettusta arvokkaasta tietoaineistosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2021.

Tämän lain 34 §:n 1 momentin 6 kohtaa sovelletaan X.X.2023 alkaen arvokkaisiin tietoaineistoihin, joiden antamisesta ovat tämän lain mukaan vastuussa:

- 1) xxxx;

2) xxxx;

X) xxxx.

Muihin arvokkaisiin tietoaineistoihin lain 34 §:n 1 momentin 6 kohtaa sovelletaan sen tultua voimaan.

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 1 §:n 2 momentti,

muutetaan 19 §:n 2 momentti ja

lisätään lakiin uusi 24 a § ja 24 b § seuraavasti:

19 §

Tietoaineistojen sähköiseen muotoon muuttaminen ja saatavuus

Ottaen huomioon, mitä tiedonsaannista ja henkilötietojen suojasta erikseen säädetään, viranomaisen on huolehdittava, että tietoaineisto on saatavilla ja hyödynnettävissä yleisesti käytettävässä koneluettavassa muodossa kuvailutietoineen, jos tietoaineisto voidaan saattaa alkuperäisestä muodosta suoraan koneluettavaan muotoon. Tämän lain 24 § b:n 1 momentissa tarkoitettujen arvokkaiden tietoaineistojen on oltava saatavilla koneluettavassa muodossa.

24 a §

Tiheästi päivittyvän tiedon saatavuus

Tiedon on pyynnöstä oltava saatavilla teknisten rajapintojen avulla, heti tiedon keräämisen jälkeen ja tarvittaessa useana kerralla ladattavana tiedostona, jos:

- 1) tiedon saajalla on siihen erikseen laissa säädetty tiedonsaantioikeus ja oikeus käsitellä näitä tietoja;
- 2) tieto päivittyy tiheästi tai reaaliaikaisesti; ja
- 3) tieto on sisällöltään muuttuvaa tai nopeasti vanhenevaa.

Jos 1 momentin noudattaminen aiheuttaisi viranomaiselle kohtuutonta vaivaa taloudellisista tai teknisistä syistä, tiedon on oltava saatavilla sellaisella aikavälillä tai sellaisin tilapäisin teknisin rajoituksin, jotka eivät tarpeettomasti haittaa sen hyödyntämistä.

24 b §

Arvokkaiden tietoaineistojen saatavuus

Arvokkailla tietoaineistoilla tarkoitetaan sellaisia tietoaineistoja, joiden saatavuutta koskevista menettelyistä on säädetty [komission täytäntöönpanosäädöksillä] niiden taloudellisen tai yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi.

Arvokkaiden tietoaineistojen, joihin tiedon saajalla on erikseen laissa säädetty tiedonsaantioikeus ja oikeus käsitellä näitä tietoja, on pyynnöstä oltava saatavilla teknisten rajapintojen avulla. Tiedon on tarvittaessa oltava saatavilla myös useana kerralla ladattavana tiedostona.

Arvokkaista tietoaaineistoista ja niiden saatavuudesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella sen mukaan kuin niistä Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetään tai jollei toisin säädetä muualla lainsäädännössä.

Laki eräiden julkisten yritysten tiedon uudelleenkäytöstä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 § Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yhteisöihin, jotka toimivat

- 1) vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016, jäljempänä *erityisalojen hankintalaki*) 6-9 §:ssä määritellyillä toimialoilla
- 2) julkisen liikenteen harjoittajina rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten 1191/69/ETY ja 1107/70/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 1370/2007/EY 2 artiklan mukaisesti;
- 3) julkisen palvelun velvoitteita täyttävinä lentoliikenteen harjoittajina lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 1008/2008/EY 16 artiklan mukaisesti; tai
- 4) julkisen palvelun velvoitteita täyttävinä yhteisön laivanvarustajina palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabotaasi) annetun neuvoston asetuksen 3577/92/ETY 4 artiklan mukaisesti.

2 § Julkiset yritykset

Tässä laissa tarkoitetaan julkisella yrityksellä sellaista yritystä, joka toimii 1 §:ssä tarkoitetuilla toimialoilla ja jossa julkisyhteisöt voivat käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa omistuksen, rahoitukseen osallistumisen tai yritykseen sovellettavien sääntöjen perusteella. Julkisyhteisöjen katsotaan käyttävän määräysvaltaa yrityksessä, jos niillä on suoraan tai välillisesti:

- 1) enemmistö yrityksen osakepääomasta tai muusta merkitystä pääomasta;
- 2) valvonnassaan yrityksen osakkeiden tai osuuksien äänimäärän enemmistö; tai
- 3) mahdollisuus asettaa enemmän kuin puolet yrityksen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä.

3 § Asiakirjat

Tätä lakia sovelletaan julkisen yrityksen asiakirjoihin, joiden tuottaminen on osa sellaista 1 §:ssä tarkoitettua toimialalla tarjottavaa palvelua, jota viranomaisen pitää yleishyödyllisenä ja jolle sen vuoksi on asetettu erityisiä julkisen palvelun velvoitteita lailla, asetuksella tai muulla yritystä sitovalla tavalla.

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) asiakirjoihin, jotka liittyvät välittömästi sellaiseen toimintoon, joka on vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla vahvistettu suoraan avoimeksi kilpailulle markkinoilla, joille pääsyä ei ole rajoitettu;
- 2) asiakirjoihin, jotka ovat julkisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja viranomaisen asiakirjoja;

- 3) asiakirjoihin, joihin kohdistuu kolmansien osapuolten teollis- ja tekijänoikeuksia;
- 4) asiakirjoihin, joiden saatavuutta on rajoitettu muussa laissa esimerkiksi liikesalaisuuksien, valtion turvallisuuden tai henkilötietojen suojelemiseksi.

Asiakirjalla tarkoitetaan tässä laissa kirjallisen ja kuvallisen esityksen lisäksi sellaista käyttönsä vuoksi yhteen kuuluviksi tarkoitetuista merkeistä muodostuvaa tiettyä kohdetta tai asiaa koskevaa viestiä, joka on saatavissa selville vain automaattisen tietojenkäsittelyn tai äänen- ja kuvantoistolaitteiden taikka muiden apuvälineiden avulla.

4 §

Asiakirjan uudelleenkäyttö

Julkisen yrityksen, joka sallii hallussaan olevan asiakirjan käytön kaupallisiin tai muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin tai, jonka on sallittava hallussaan olevan asiakirjan tällainen käyttö lainsäädännön, kansainvälisten sopimusten, viranomaisen määräyksen tai muun sitä velvoittavan syyn nojalla, on noudatettava tämän lain säännöksiä asiakirjan käytön ehdoista ja asiakirjan saatavuudesta.

5 §

Asiakirjan antamistavat

Ottaen huomion, mitä henkilötietojen suojasta erikseen säädetään, asiakirjojen on oltava saatavilla kaikissa jo olemassa olevissa tiedostomuodoissa ja kaikkina jo olemassa olevina kielitoisintoina. Asiakirjojen on lisäksi oltava saatavilla sähköisessä ja yleisesti käytettävässä koneluettavassa muodossa kuvailutietoineen, mikäli tämä on tarkoituksenmukaista ja mahdollista ilman kohtuutonta vaihua.

6 §

Eräiden tietoaineistojen saatavuus

Arvokkailla tietoaineistoilla tarkoitetaan sellaisia tietoaineistoja, joiden saatavuutta koskevista menettelyistä on säädetty [komission täytäntöönpanosäädöksillä] niiden taloudellisen tai yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi.

Arvokkaiden tietoaineistojen on pyynnöstä oltava saatavilla teknisten rajapintojen avulla. Jos se on tarpeellista, näiden tietojen on oltava saatavilla myös useana kerralla ladattavana tiedostona.

Arvokkaista tietoaineistoista ja niiden saatavuudesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella sen mukaan kuin niistä Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetään tai jollei toisin säädetä muualla lainsäädännössä.

Tiedon on pyynnöstä oltava saatavilla teknisten rajapintojen avulla, heti tiedon keräämisen jälkeen ja tarvittaessa useana kerralla ladattavana tiedostona, jos:

- 1) tieto päivittyy tiheästi tai reaaliaikaisesti; ja
- 2) tieto on sisällöltään muuttuvaa tai nopeasti vanhenevaa.

Jos 4 momentin noudattaminen aiheuttaisi julkiselle yritykselle kohtuutonta vaihua taloudellisista tai teknisistä syistä, tiedon on oltava saatavilla sellaisella aikavälillä tai sellaisin tilapäisin teknisin rajoituksin, jotka eivät tarpeettomasti haittaa sen hyödyntämistä.

7 § Maksut

Julkisen yrityksen on määriteltävä asiakirjojen antamisesta tai saatavilla olemisesta mahdollisesti perittävät maksut niin, että niistä muodostuvat tulot eivät tilikauden aikana ylitä asiakirjojen keräämisestä, tuottamisesta, jäljentämisestä, jakelusta ja tietojen varastoinnista aiheutuneiden kustannusten kokonaismäärää lisättynä kohtuullisella tuotolla. Kohtuullinen tuotto määritellään prosenttiosuutena aiheutuneista kustannuksista ja se saa olla korkeintaan Euroopan keskuspankin perusrahoitusoperaatioiden kiinteän koron määrä lisättynä viidellä prosenttiyksiköllä.

Jos asiakirjan antaminen tai saatavilla oleminen edellyttää asiakirjassa olevien liikesalaisuuksien suojaamista tai asiakirjan käsittelyä siten, että se ei sisällä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja henkilötietoja, julkinen yritys voi lisätä 1 momentissa tarkoitettuihin kustannuksiin näistä toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset.

Edellä 6 §:ssä tarkoitettujen arvokkaiden tietoaineistojen on oltava saatavilla maksutta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan määritellä yleiset perusteet maksujen kokonaismäärän laskemiseksi..

Julkisen yrityksen on etukäteen julkistettava asiakirjojen antamisesta perittävien maksujen tosiasialliset määrät sekä perusteet yleisessä tietoverkossa, jos tätä ei pidetä ilmeisen tarpeettomana.

8 § Syrjimättömyys ja tasapuolinen kohtelu

Julkisen yrityksen, on kohdeltava sen hallussa olevia asiakirjoja käyttäviä toimijoita tasapuolisesti. Julkinen yritys saa asettaa asiakirjojen käytölle vain sellaisia ehtoja, jotka ovat objektiivisia, oikeasuhteisia, syrjimättömiä ja yleisen edun mukaisen tavoitteen nojalla perusteltuja.

9 § Yksinoikeusjärjestelyt

Julkisen yrityksen ja kolmansien osapuolten väliset sopimukset eivät saa sisältää uudelleenkäyttöä rajoittavia yksinoikeuksia, ellei tämä ole välttämätöntä yleistä etua koskevan palvelun tarjoamiseksi. Yksinoikeuden myöntämisperustetta on tarkasteltava uudelleen säännöllisesti vähintään kolmen vuoden välein.

Yksinoikeusjärjestelyt on asetettava julkisesti saataville yleiseen tietoverkkoon vähintään kaksi kuukautta ennen niiden voimaantuloa. Näiden järjestelyjen lopullisten ehtojen on oltava avoimia ja ne on asetettava julkisesti saataville yleiseen tietoverkkoon.

Julkisen yrityksen on asetettava yleiseen tietoverkkoon saataville sellaiset oikeudelliset tai käytännön järjestelyt, joissa ei myönnetä yksinoikeutta, mutta joiden tarkoituksena on rajoittaa tai joiden voidaan olettaa rajoittavan asiakirjojen saatavuutta uudelleenkäyttöä varten muille kuin järjestelyyn osallistuville osapuolille. Nämä oikeudelliset tai käytännön järjestelyt on asetettava tietoverkkoon saataville vähintään kaksi kuukautta ennen niiden voimaantuloa. Julkisen yrityksen on tarkasteltava tällaisten oikeudellisten tai käytännön järjestelyjen vaikutuksia tietojen saatavuuteen säännöllisesti ja joka tapauksessa joka kolmas vuosi. Tällaisten järjestelyjen lopullisten ehtojen on oltava julkisia ja julkisen yrityksen on asetettava ne julkisesti saataville tietoverkossa.

10 § Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11 § Siirtymäsäännökset

Yksinoikeusjärjestelyjen, jotka ovat voimassa tämän lain tullessa voimaan ja joihin ei voida soveltaa 9 §:n 1 momentissa säädettyä poikkeusta, voimassaolo päättyy sopimuksen päättyessä ja joka tapauksessa viimeistään 17 päivänä heinäkuuta 2049.

Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan tutkimusaineistoon, joka on julkisesti rahoitettua ja jonka tutkijat, tutkimusta harjoittavat organisaatiot tai tutkimusta rahoittavat organisaatiot ovat asettaneet julkisesti saataville tietovaraston kautta.

Tätä lakia ei sovelleta asiakirjoihin, joihin kohdistuu kolmansien osapuolten teollis- tai tekijänoikeuksia tai jotka ovat muiden kulttuurilaitosten kuin kirjastojen, korkeakoulujen kirjastot mukaan lukien, museoiden tai arkistojen hallussa.

Julkisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin viranomaisen asiakirjoihin sovelletaan mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja julkisen hallinnon tiedonhallintalaissa säädetään, kuitenkin niin, että tutkimusaineiston maksuttomuuteen sovelletaan mitä tämän lain 3 § :n 2 momentissa säädetään.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tutkimusaineistolla* digitaalisessa muodossa olevia asiakirjoja, jotka eivät ole tieteellisiä julkaisuja mutta jotka on koottu tai tuotettu tieteellisten tutkimustoimien yhteydessä ja joita käytetään näyttönä tutkimusprosessissa tai joita pidetään tutkimusyhteisössä yleisesti tarpeellisina tutkimustulosten validoimiseksi;

2) *asiakirjalla* kirjallisen ja kuvallisen esityksen lisäksi sellaista käyttönsä vuoksi yhteen kuuluviksi tarkoitetuista merkeistä muodostuvaa tiettyä kohdetta tai asiaa koskevaa viestiä, joka on saatavissa selville vain automaattisen tietojenkäsittelyn tai äänen- ja kuvantoistolaitteiden taikka muiden apuvälineiden avulla.

3) *tutkimusaineiston julkaisijalla* tutkijaa, tutkimusta harjoittavaa organisaatiota tai tutkimusta rahoittavaa organisaatiota, joka on asettanut tutkimusaineiston julkisesti saataville tietovaraston kautta.

3 §

Tutkimusaineistojen uudelleenkäyttö

Tutkimusaineiston julkaisijan on sallittava tutkimusaineistojen käyttö kaupallisiin tai muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin.

Tutkimusaineistojen käytön on oltava maksutonta.

4 §

Tutkimusaineistojen esitysmuodot

Tutkimusaineiston julkaisijan on asetettava tutkimusaineisto saataville kaikissa jo olemassa olevissa tiedostomuodoissa ja kaikkina jo olemassa olevina kielitoisintoina. Tutkimusaineisto on lisäksi asetettava saataville sähköisessä ja yleisesti käytettävässä koneluettavassa muodossa kuvailutietoinen, mikäli tämä on tarkoituksenmukaista ja mahdollista ilman kohtuutonta vaivaa.

5 §

Syrjimättömyys ja tasapuolinen kohtelu

Tutkimusaineiston julkaisijan on kohdeltava tutkimusaineistoja käyttäviä toimijoita tasapuolisesti. Tutkimusaineistojen käytön ehtojen tulee olla objektiivisia, oikeasuhteisia, syrjimättömiä ja yleisen edun mukaisen tavoitteen nojalla perusteltuja.

6 §

Yksinoikeusjärjestelyjen kieltö

Tutkimusaineiston julkaisijan ja kolmansien osapuolten väliset tutkimusaineistoa koskevat sopimukset saa sisältää uudelleenkäyttöä rajoittavia yksinoikeuksia, ellei yksinoikeus ole välttämätöntä yleistä etua koskevan palvelun tarjoamiseksi. Yksinoikeuden myöntämisperustetta on tarkasteltava uudelleen säännöllisesti vähintään kolmen vuoden välein.

Yksinoikeusjärjestelyt on asetettava julkisesti saataville yleiseen tietoverkkoon vähintään kaksi kuukautta ennen niiden voimaantuloa. Näiden järjestelyjen lopullisten ehtojen on oltava avoimia ja ne on asetettava julkisesti saataville yleiseen tietoverkkoon.

Tutkimusaineiston julkaisijan on asetettava yleiseen tietoverkkoon saataville sellaiset oikeudelliset tai käytännön järjestelyt, joissa ei myönnetä yksinoikeutta, mutta joiden tarkoituksena on rajoittaa tai joiden voidaan olettaa rajoittavan asiakirjojen saatavuutta uudelleenkäyttöä varten muille kuin järjestelyyn osallistuville osapuolille. Nämä oikeudelliset tai käytännön järjestelyt on asetettava tietoverkkoon saataville vähintään kaksi kuukautta ennen niiden voimaantuloa. Tällaisten oikeudellisten tai käytännön järjestelyjen vaikutuksia tietojen saatavuuteen on tarkasteltava säännöllisesti ja joka tapauksessa joka kolmas vuosi. Tällaisten järjestelyjen lopullisten ehtojen on oltava julkisia ja ne on asetettava julkisesti saataville tietoverkossa.

7 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2021.